

Sygn. akt III UK 148/18

## POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania R. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z udziałem zainteresowanej E. G.

o rentę rodzinną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13 lutego 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej zainteresowanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018 r. oddalił apelację wnioskodawczynie E. G. od wyroku Sądu Okręgowego w L. - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 czerwca 2017 r. zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. i przyznający w całości rentę rodzinną po zmarłym W. G. - córce zmarłego Z. G..

Sądy obydwu instancji uznały, że wnioskodawczynie oraz zmarły formalnie byli małżeństwem, ale nie pozostawali w stanie faktycznej wspólności małżeńskiej. Prawdzie pomiędzy małżonkami nie doszło do orzeczenia rozvodu, mimo że zmarły w 2005 r. złożył w tej sprawie pozew rozwodowy i od lutego 2005 r. nie

mieszkał z żoną (wnioskodawczynią), lecz z konkubiną R. W., która urodziła ich córkę Z.. Wnioskodawczyni nie przedstawiła wiarygodnych dowodów, które pozwoliłyby uznać, że jej mąż w jakikolwiek sposób przyczyniał się do zaspokajania jej potrzeb po faktycznym rozstaniu się w 2005 r. Od tego roku jego centrum życiowe stanowił związek partnerski z R. W. i nigdy nie zamierzał reaktywować formalnie istniejącego związku małżeńskiego ani przyczyniać się do utrzymania wnioskodawczyni (żony), a jego udział w kosztach utrzymania dzieci z małżeństwa wymuszony został wyrokiem sądowym. Sąd drugiej instancji nie dał wiary twierdzeniom wnioskodawczyni, że jej mąż do chwili zgonu dobrowolnie przekazywał pieniądze tytułem jej alimentacji, a długotrwałość trwania związku partnerskiego wykluczała uznanie istnienia więzi między małżonkami wymaganych do ustalenia prawa do części spornej renty rodzinnej.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie: 1/ art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) przez bezpodstawne ustalenie, iż pomiędzy uczestniczką postępowania a jej mężem nie było żadnych więzi ekonomicznych (alimentacyjnych) przed dniem jego śmierci oraz uznanie, że nie ma ona prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu, który dostarczał jej środki finansowe, często przebywał w jej mieszkaniu, codziennie rozmawiali przez telefon, podejmowali wspólnie decyzje finansowe; 2/ art. 27 k.r.o. przez niezastosowanie w sytuacji, gdy zmarły przyczyniał się do zaspokajania potrzeb swojej małżonki oraz ich wspólnych dzieci, która w sposób jednoznaczny potwierdza, iż pomiędzy mężem do dnia jego zgonu a wnioskodawczynią istniała więź finansowa i materialna, przeto jest uprawniona do otrzymywania (przyznania) renty rodzinnej po zmarłym, 3/ art. 476 § 5 pkt 2 k.p.c. przez niezastosowanie w sytuacji gdy legitymację procesową do występowania w niniejszej sprawie posiadała jedynie Z. G., a nie jej matka R. W., która złożyła odwołanie od decyzji organu rentowego, przez co nie doszło do skutecznego odwołania się osoby uprawnionej od decyzji organu rentowego; 4/ art. 379 pkt 2 k.p.c. przez niezastosowanie i uznanie, że „pełnomocnictwo do reprezentacji przez pełnomocnika podpisała małoletnia Z. G. - zatem pełnomocnictwo zostało podpisane przez osobę nie mającą pełnej zdolności do czynności prawnych - zatem

pełnomocnik był nienależycie umocowany - co prowadzi do konstatacji, iż postępowanie sądowe (przed Sądami obu instancji) było nieważne”.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca sformułowała następujące zagadnienie prawnego, „czy opiekun prawny (matka) małoletniego dziecka - może skutecznie złożyć (jako strona - w swoim imieniu, nie jako przedstawiciel ustawowy - opiekun prawny) odwołanie od decyzji organu rentowego, przyznającej dziecku (nie opiekunowi) rentę rodzinną po zmarłym ojcu; stroną decyzji jest małoletnie dziecko, a nie opiekun prawny (matka) i następnie czy opiekun prawny (matka) może występować jako strona w postępowaniu sądowym, zawisłym właśnie na skutek złożenia przez opiekuna prawnego odwołania - czy taka możliwość - legitymacja do złożenia odwołania, a następnie występowania w postępowaniu sądowym - przysługuje wyłącznie stronie, wskazanej w decyzji, czyli małoletniemu dziecku (oczywiście reprezentowanemu przez opiekuna prawnego)?”. Powyższe, w ocenie skarżącej, stanowi argument przemawiający za nieważnością postępowania.

Skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w L. oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania albo o jej oddalenie i zasądzenie od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawczyni kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia

prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

Autor skargi nie tylko nie sformułował zagadnienia odpowiadającego takim wymaganiom, a ponadto oczekiwana odpowiedź wynika wprost z przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego o przedstawicielstwie ustawowym rodziców, które przysługuje z mocy prawa (art. 98 § 1 k.r.o.) także w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym (art. 98 § 3 k.r.o.), z wyjątkiem spraw wymienionych w § 2 tego przepisu, do których nie należą spory z zakresu praw przysługujących reprezentowanemu dziecku z ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że zgodnie z art. 66 k.p.c. osoba fizyczna niemająca zdolności procesowej może podejmować czynności procesowe tylko przez przedstawiciela ustawowego, którym dla małoletniego dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską są jego rodzice (art. 98 § 1 i 3 k.r.o.), którzy mogą w imieniu dziecka składać odwołania od decyzji dotyczących spornych uprawnień lub wysokości świadczeń z ubezpieczeń społecznych, tj. podejmować w imieniu i na rzecz dziecka ważne czynności procesowe. Powyższe oznaczało, że wszelkie czynności podejmowane przez R. W., w tym odwołania i pisma procesowe składane w przedmiotowej sprawie zostały ważne i skutecznie dokonane w imieniu jej córki.

W ujawnionym zakresie Sąd Najwyższy nie wystąpił sugerowany przez skarżącą stan nieważności postępowania przed „Sądami obu instancji” także

dlatego, że w pkt 1 sentencji wyroku z dnia 9 czerwca Sąd pierwszej instancji przyznał sporne prawo do renty rodzinnej po W. G. „w całości małoletniej Z. G. ur. 12 lutego 2007 r. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową matkę R. W.”. Wprawdzie w komparacjach wydanych wyroków Sądy obu instancji istotnie wskazywały R.W. jako stronę postępowania odwoławczego, która jako przedstawiciel ustawowy (matka) reprezentowała uprawnioną do renty rodzinnej po zmarłym ojcu córkę Z. W., ale ujawnione oczywiste niedokładności nie powodowały nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c., gdyż mogą być sprostowane w trybie art. 350 k.p.c., ponieważ podmiotami zaskarżonej decyzji, co wynika także z uzasadnień polemicznie kontestowanych wyroków, byli małoletnia córka zmarłego, którą reprezentowała przedstawicielka ustawowa (matka), której „pełnomocnictwa do reprezentowania udzieliła również córka”, a ponadto skarżąca żona zmarłego, której pozwany organ rentowy bezpodstawnie przyznał prawo do renty rodzinnej z podziałem na dwie osoby uprawnione. Tymczasem sporne uprawnienie żony zmarłego zostało prawidłowo zanegowane przez Sądy obu instancji po przekonującym i wszechstronnym ustaleniu braku jej osobistej alimentacji majątkowej ze strony męża, z którym nie utrzymywała innych więzi małżeńskich, w tym duchowych, fizycznych, osobistych lub mentalnych do dnia jego zgonu. W konsekwencji sformułowane w skardze zagadnienie prawne rozmijało się z miarodajnymi ustaleniami faktycznymi prawidłowo dokonanego osądu.

Mając powyższe na uwadze polemiczna skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania, dlatego Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., bez obciążania skarżącej kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej (art. 102 k.p.c.).